

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΠΕΤΕΙΟΝ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ,

ΚΑΙ Ο ΕΝ ΑΥΤΩ
ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΟΝΤΟΓΟΝΟΥ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΛΟΓΟΣ

ΤΗ Α' ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ, 1860.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ.

—
(ΕΝ ΟΔΩ ΝΤΕΚΑ ΛΡΙΘ. 199.)

1860

Το ἑλληνικὸν πανεπιστήμιον Ὀθωνος, κατ' ἀρχαῖον τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγχλήτου ψήφισμα, ἐτέλεσε καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης τὸ τῆ λ' τοῦ ἰανουαρίου, ἑορτῆ τῶν ἐν ἀγίοις τριῶν Ἱερχῶν, νενομισμένον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῶν κεκοιμημένων ἰδρυτῶν αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τῶν ὅπωςδῆποτε εἰς τὴν κατάρτισιν αὐτοῦ συνδραμόντων. Ὁ σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Σπάρτης καὶ Μονεμβασίας κύριος Διονύσιος, παιδεύμα χρηματίσας τοῦ ἀνωτάτου τούτου τῆς Ἑλλάδος διδασκῆτορος, ἱερουργῶν μετὰ τοῦ εὐλαβεστάτου κλήρου, παρισταμένων ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῶν Ὑπουργῶν, Γερουσιαστῶν, Βουλευτῶν, πολιτῶν τῶν ἐν τέλει, καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν τοῦ τε πανεπιστημίου καὶ τῶν δύο γυμνασίων, καὶ πλήθους λαοῦ, ἐμνημόνευσεν ἐν τε τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ καὶ τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ μνημοσύνου τῶν ἐξῆς ὀνομάτων· α) (Ἱεραπόλεως) Νεοφύτου, (Ἰδρας) Γερσίμου, (Βύβοιας) Νεοφύτου, (Ἀργολίδος) Κυρίλλου, (Σιρμίου) Κωνσταντίνου, (Θηβῶν καὶ Δεβχδείας) Ἀβραμίου, ἀπάντων ἀρχιερέων. — β) (Κοκκίνου) Δαμασκηνοῦ ἱερομονάχου, (Πετράκη) Παρθενίου ἱερομονάχου, (Χουντεμάδου) Διονυσίου ἱερομονάχου, (Οἰκονόμου) Κωνσταντίνου πρεσβυτέρου· — γ) (Κουντουριώτου) Γεωργίου, (Ζαίμη) Ἀνδρέου, (Κολοκοτρώνου) Θεοδώρου, καὶ (Ῥάλλη) Θεοδώρου, τῶν ἐπιτρόπων τῆς οἰκονομῆς τοῦ πανεπιστημίου· — δ) (Βάμβα) Νεοφύτου ἱεροδιακόνου, (Γενναδίου) Γεωργίου, (Σχινᾶ) Κωνσταντίνου, (Μανούσου) Θεοδώρου, (Λευκίου) Ἀναστασίου, (Μαυροκορδάτου) Δημητρίου, (Μαυροκορδάτου) Γεωργίου, (Βενθύλου) Ἰωάννου, (Δομνάνδου) Κυριακοῦ, (Πετσάλη) Νικολάου, (Λιβεροπούλου) Δαμιανοῦ ἀρχιμεινδρίτου, καθηγητῶν τοῦ πανεπιστι-

μίου — και ε) (Γαλανού) Δημητρίου, (Πλατυγένους) Δημητρίου, (Ίωνίδου) Κωνσταντίνου, (Μακρῆ) Νικολάου, (Εὐθυμίου) Χριστοδούλου, (Καρυάδου) Εὐσταθίου, (Τοσίτσα) Μιχαήλ, (Κατριμάτσου) Ίωάννου, (Ίράκου) Θεοδώρου, (Σούτσου) Ίωάννου, (Παπαζόγλου) Παναγιώτου, (Χρυσοχόου) Παρισίου, (Ίάλλη) Ματθαίου, (Μεταξᾶ) Γεωργίου, (Ίρεμβακάκη) Δημητρίου, (Άνδρεάδου) Ίωάννου, (Λασκάρεως) Θωμᾶ, (Καράλι) Μαρίου, (Οἰκονόμου) Ἀργυροῦ, (Ταμβάκου) Νικολάου, (Γαλάτου) Κωνσταντίνου, (Γουλιανίτου) Δημητρίου, (Νκουσαίου) Θεοχάρους, (Βαρζέλη) Θεοδώρου, (Χαραλάμπους) Πανάγιώτου, (Περίδου) Ἐμμανουήλ, (Ίωσινού) Χριστοδούλου, (Βαλέττα) Σπυρίδωνος, (Γούναρη) Κωνσταντίνου, (Φανούρη) Γεωργίου, (Γσότρα) Στεργίου, (Βύζαντιου) Κωνσταντίνου, (Βιτάλη) Αἰκατερίνης, (Καρώρου) Ίωάννου, (Κόκκαλη) Ἀνδρέου, εὐεργετῶν καὶ συνδρομητῶν τοῦ πανεπιστημίου. Μετὰ δὲ τὴν θεϊὰν λειτουργίαν ὁ καθηγητὴς τῆς θεολογίας κύριος Κωνσταντῖνος Κοντογόνης ἐξεφώνησε τὸν ἐπόμενον λόγον.

« Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ».

Μαθ. εἰ. 16.

Τα θεία ταῦτα ῥήματα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἃ τινὰ πρὸ μικροῦ ἠκούσαμεν ἐκ τῆς ἀνγνωσθείσης τοῦ ἀγίου Εὐαγγελίου περικοπῆς, πόσον διδακτικά εἶναι, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, καὶ πάντοτε μὲν, μάλιστα δὲ σήμερον, ὅτε ἡ πάνσεπτος μήτηρ παντὸς τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ἀνατολικῆ Ἐκκλησία πνευματικὴν συγκροτεῖ πανήγυριν, μετὰ πάσης ἱερότητας ἑορτάζουσα καὶ τιμῶσα καὶ δοξάζουσα τὴν μνήμην τῶν τριῶν ἐν ἀγίοις ἱεραρχῶν καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ πόσον συντελεστικὰ εἰς αὔξησιν τῆς εὐσεβείας καὶ εἰς ψυχικὴν οἰκοδομὴν παντὸς χριστιανοῦ· δὲν ἀπαιτοῦνται μακροὶ λόγοι εἰς ἀπόδειξιν· διότι ἅπας ὁ θεοφιλέστατος βίος τῶν μακαρίων τούτων καὶ ἐνδόξων Πατέρων, ὡς ἐκ τῆς ἱστορίας αὐτῶν καταδήλον γίνεται, τρανῶς μαρτυρεῖ ὅτι πρὸς ταύτην τοῦ Κυρίου ἡμῶν τὴν ἐντολὴν ῥημίσαυτε, ἐκυτοῦς ὄλως, λαμπρῶν

κατέδειξαν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων τὸ τῆς ἀρετῆς καὶ ἀγιότη-
τος καὶ πνευματικῆς αὐτῶν τελειότητος φῶς· ὥστε διὰ τὰ καλὰ
αὐτῶν ἔργα, πρόξενα μεγάλης ὠφελείας καὶ σωτηρίας εἰς τὸν κό-
σμον γινόμενα, δόξα ἀνεπέμφθη καὶ ἀναπέμπεται εἰς τὸν πα-
τέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἐπειδὴ, ποῖον ἀγῶνα δὲν ὑπεδύ-
θησαν οἱ ἅγιοι οὗτοι ἄνδρες ὑπὲρ τῆς πίστεως κατὰ τῶν διω-
κόντων αὐτὴν ἀπίστων; ποίους καὶ πόσους δὲν ὑπέμειναν πόνους
ὑπὲρ τοῦ στηριγμοῦ τῆς ὀρθοδοξίας κατὰ τῶν διαστρεφόντων αὐ-
τὴν δυσσεβῶν αἰρετικῶν; πόσῃ δὲν ἀντέταξαν καρτερίαν εἰς
τοὺς ὑπὸ τῶν τότε κρατούντων κινηθέντας κατ' αὐτῶν διωγ-
μούς; ποῖον ζῶν καὶ ἔμψυχον δὲν κατέλιπον ἡμῖν ὑπόδειγμα ἐν-
θέου ζήλου, καὶ δικαιοσύνης, καὶ φιλανθρωπίας, καὶ φιλοπτωχείας,
καὶ πολιτείας τοῦ βίου καθόλου ὀσίας καὶ ἐναρέτου; πόσον δὲν
διατελοῦσιν εὐεργετοῦντες τὴν ἀνθρωπότητα εἰσέτι καὶ νῦν, γι-
νόμενοι, καὶ μετὰ παρέλευσιν τοσοῦτων αἰῶνων, διὰ τῶν θεηγό-
ρων αὐτῶν συγγραφῶν οἱ μεγαλοφρονότατοι τῶν χριστιανικῶν ἀ-
ληθειῶν κήρυκες, καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν ἠθικῆς οἱ ἀσφαλέστατοι
ὁδηγοὶ καὶ διδάσκαλοι;

Ἄλλ' ἐν ἡμέρᾳ, καθ' ἣν τὸ ἐλληνικὸν πανεπιστήμιον, μετὰ
πάσης εὐλαθείας διὰ τε τοῦ πρυτάνεως καὶ τῆς ἀκηδαικῆς συγ-
κλήτου καὶ τῆς λοιπῆς τῶν καθηγητῶν χορείας ἐν τῷ ναῶ τού-
τῳ παριστάμενον, εὐγκωμόνως τὸ ἱερὸν ἐπιτελεῖ μνημόσυνον τῶν
ἀοιδίμων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες ἀπειδῶς καὶ γενναίως εἰς τε
τὴν ἀνέγερσιν αὐτοῦ δαπανήσαντες, καὶ μεγάλας καὶ πολυτελεῖς
εἰς τὸν καταρτισμὸν αὐτοῦ προενεγκόντες δωρεάς, δικαίως διὰ
τοῦτο εὐεργέται αὐτοῦ ἀνεγράφησαν, καὶ τῶν ὁποίων λοιπὸν τὸ
φῶς, δηλονότι ἡ διαυγῶς ἐξαστράπτουσα ἀρετὴ τῆς φιλαδελφίας
καὶ φιλογενείας, ἔλαμψεν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ
ταῦτα τὰ καλὰ αὐτῶν ἔργα δοξάζεται ὁ οὐράνιος ἡμῶν πατήρ·
ἐν ἡμέρᾳ, λέγω, τοιαύτῃ τὰ κυριακὰ ἐκεῖνα τοῦ Εὐαγγελίου λό-
για γίνονται εἰς τὸ ἐνταῦθα συνηγμένον εὐσεβὲς ἀκροατήριον
ὑπόθεσις διδασκτικωτάτης ἐρμηνείας καὶ ἀναπτύξεως τῆς ἐντο-
λῆς τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὅστις παραγγέλ-
λει· ὅτι τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα πρέπει νὰ ἦναι τοσοῦτον λαμπρὰ καὶ

φανερὰ, ὥστε, πάντων βλεπόντων, νὰ δίδωμεν δι' αὐτῶν τὸ καλὸν παράδειγμα, ἵνα καὶ ἄλλοι προτρέπωνται εἰς μίμησιν, καὶ γίνωνται ἐργάται τῆς ἀρετῆς, δοξαζομένου οὕτω τοῦ παναγίου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ. « Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν ἢ τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι » τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ».

Μηδεὶς ὑπολαβέτω, ἀδελφοί, ὅτι ἡ ἐντολὴ αὕτη τοῦ Κυρίου ἀντιφάσκει πρὸς τὰς ἄλλας, τὰς ἐν τῷ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ ἀπαντωμένας, δι' ὧν ὁ θεῖος ἡμῶν διδάσκαλος ἀπαγορεύει νὰ πράττωμεν τὰ καλὰ ἔργα ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, διδάσκων ὅτι ὅσοι ζητοῦσι τὰς ἐπευφημίας καὶ τὰς τιμὰς παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ἀπέλασαν ἤδη τοῦ μισθοῦ αὐτῶν, καὶ θέλων, ὅταν ποιῶμεν ἐλεημοσύνην, νὰ ποιῶμεν αὐτὴν αὐτῶ μυστικῶς, ὥστε νὰ μὴ γινώσκῃ ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ. « Προσέχετε τὴν δικαιοσύνην » ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι » αὐτοῖς· εἰ δὲ μὴ γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν ἢ τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σοῦ δὲ ποιήσῃς ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερὰ σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου » (α). Τὰ παραγγέλματα ταῦτα δὲν ἀντιμάχονται, ἀπαγε! πρὸς τὴν προκειμένην ἐντολὴν οὐδ' ὀπωριτοῦν· διότι ἡ ἐννοια αὐτῶν, ὡς γίνεται προφανές, εἶναι ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν ματαιοδοξίαν καὶ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν. Οὐδέποτε συγχωρεῖται νὰ πράττωμεν τὸ ἀγαθὸν ἐπὶ σκοπῷ ἵνα βλεπώμεθα καὶ ἐπαινώμεθα ὑπὸ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ παραγγελλόμεθα πάντοτε νὰ πράττωμεν καλῶς, ἵνα δοξάζωσι τὸν Θεὸν ὅσοι ἂν ὑπάρχωσι μάρτυρες τῶν καλῶν ἡμῶν ἔργων. Τὰ κινουῦντα ἡμᾶς αἴτια εἰς τὴν πρᾶξιν τῶν ἀγαθῶν ἔργων πρέπει νὰ ᾖναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀγιασμὸς ἡμῶν καὶ ἡ ὠφέλεια τοῦ πλησίον· ὅθεν καὶ ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος ἔλεγε πρὸς τοὺς τότε πιστοῦς:

(α) Ματθ. γ'. 1—4.

« Τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν ἵνα, ἐν »
 » ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐπο-
 » πτεύσαντες, δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς » (α).

Διὰ τοῦτο, καθὼς παντὸς χριστιανοῦ καθήκον εἶναι νὰ μὴ ἐκ-
 θέτῃ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πᾶσαν εὐγενῆ καὶ θεοφιλῆ αὐτοῦ
 πράξιν, πᾶν γενναῖον καὶ ἐνάρετον ἔργον, ἐπὶ τῷ μόνῳ σκοπῷ ἵνα
 θερίσῃ παρὰ τῶν ἀνθρώπων δόξαν καὶ ἔπαινον καὶ θαυμασμόν·
 οὕτω πάλιν καὶ παντὸς χριστιανοῦ καθήκον εἶναι νὰ ἀγαπᾷ δη-
 μοσίᾳ τὸ ἀγαθόν, καὶ νὰ πράττῃ τοῦτο ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώ-
 πων, ὅπου δὲν δύναται ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὅπου ἡ ἰσχὺς τοῦ
 παραδείγματος μέλλει νὰ ἐνεργήσῃ καρποφορώτατα καὶ ἐπὶ ἄλ-
 λας ἀγαθὰς προαιρέσεις· « Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπρο-
 » σθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δο-
 » ξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ».

Ἐντελλόμενος δὲ ταῦτα ὁ Κύριος, προτρέπει ἡμᾶς ἅμα ἴν',
 ἀποθέμενοι τὸν ταπεινὸν ἐκεῖνον φόβον, τὴν ψευδῆ ἐκείνην ἐντρο-
 πὴν, δι' ἣν ὀκνοῦμεν πολλάκις πρὸς τὴν ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς,
 εὐλαβοῦμενοι τὴν κρίσιν τοῦ κόσμου, ἐμφανίζώμεθα δημοσίᾳ καὶ
 ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων τοιοῦτοι, ὅποιοι εἴμεθα ἂν καὶ ἐν τῷ
 κρυπτῷ, ἐπίσης τὰ τε φρονήματα εὐγενεῖς καὶ τὰς πράξεις εὐεργ-
 γητικοί. Ὁ κόσμος πρέπει νὰ ἴδῃ τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα, ἵνα δι' ὁ-
 μοίων ἔργων δοξάσῃ καὶ αὐτὸς τὸν Θεόν. Μεταξὺ δὲ τοῦ ἀγα-
 θοῦ, ὅπερ ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς παρρησίᾳ τε ὁμολογεῖ καὶ ἱκανὸν
 ἔχει θάρρος νὰ πράξῃ, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ γινομένου ἐν φρονί-
 ματι φαρισαϊκῷ, τοσαύτη ὑπάρχει διαφορὰ, ὅση καὶ μεταξὺ ἀρε-
 τῆς καὶ κακίας. Ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς πράττει τὰ καλὰ ἔργα
 ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ἐπίσης ἀφιλοκερδῶς καὶ ἄνευ τινὸς
 ἀξιώσεως, ὡς καὶ ἐν τῷ κρυπτῷ· δὲν θέλει τι ὑπὲρ ἐαυτοῦ· πράτ-
 τει δὲ μόνον εἴτι νομίζει καλὸν καὶ ὠφέλιμον, οὐδὲν φροντίζων
 εἰ ὁ κόσμος θέλει ἐπαινεῖσιν ἢ κατακρίνει τὰ ἔργα αὐτοῦ. Καθὼς
 δὲ οὗτος πράττει τὸ ἀγαθὸν ἀπλῶς δι' ἀγάπην πρὸς τὸ ἀγαθὸν
 καὶ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τοῦ Φαρισαίου πάλιν τὰς πράξεις ὑποκρύ-

πτεται πάντοτε σκοπός τις ιδιοτελείας και συμφέροντος. Ὁ ἀληθής χριστιανὸς τότε μόνον πράττει τὰ καλὰ ἔργα ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων μετὰ χριστιανικῆς ὄντως εὐγενείας και μεγαλοψυχίας, ὅσάκις εὐρίσκει εὐκαιρίαν, ὅπου δύναται, ὅπου πρέπει· ὁ δὲ Φαρισαῖος, τοῦναντίον, ἐπιδιώκει, ἢ και παρασκευάζει τὴν εὐκαιρίαν ἵνα τὰ ἔργα αὐτοῦ λάμψωσιν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ μόνον πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς, και ὅπως δοξασθῇ ὑπ' αὐτῶν· ὅθεν και κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ Σωτῆρος ἀπέχει τὸν μισθὸν αὐτοῦ, τουτέστιν ἐν αὐτῷ τούτῳ ἀπολαμβάνει πᾶσαν ἀντιμισθίαν, και δὲν ἔχει πλέον νὰ ἐλπίσῃ τι. Ὁ ἀληθής χριστιανός, ὁμολογῶν τὸν Χριστὸν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ἐν λόγῳ και ἐν ἔργοις τῆς ἀγάπης και τῆς δικαιοσύνης, πράττει τοῦτο μετὰ πάσης εὐθύτητος καρδίας· διότι καθὼς τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ, οὕτω και τὰ ἔργα αὐτοῦ εἶναι πάντοτε καθαρὰ και ἀνεπίληπτα· ὁ δὲ Φαρισαῖος δὲν θέλει νὰ ᾔνοι, ἀλλὰ μόνον νὰ φαίνεται τοιοῦτος· διότι παρ' αὐτῷ δὲν ἐνεργεῖ ἡ καθαρὰ καρδία, ἀλλ' ὁ πανοῦργος νοῦς. Αὕτη εἶναι ἡ διαφορὰ τοῦ ἀληθινοῦ και τοῦ κατ' ἐπιφάνειαν και πρὸς τὸ θεαθῆναι χριστιανισμοῦ, τῆς ἀνυποκρίτου ἀρετῆς και τῆς φαρισαϊκῆς ὑποκρίσεως.

Γινέσθωσαν λοιπόν, ἀδελφοί, τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα φανερῶς, δημοσίᾳ, πάντων βλεπόντων, ἄνευ ἐνδοιασμοῦ τινος, ἄνευ τῆς ἀξιοκατακρίτου ἐκείνης δειλίας και συστολῆς μὴ ἄρα προσκρούσωμεν εἰς τὴν πάντα θεοφιλῆ ζῆλον ψυχραίνουσάν τε και μαραινοῦσαν κρίσιν τοῦ κόσμου· γινέσθωσαν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· διότι τοὺς ἀνθρώπους ὀφείλομεν διὰ τοῦ καλοῦ ἡμῶν παραδείγματος νὰ προτρέψωμεν εἰς ἀμίλλαν και εἰς μίμησιν, ἵνα πάντες κατορθῶσι τὸ ἀγαθόν, και διὰ πάντων δοξάζεται τὸ ἔνδοξον τοῦ Θεοῦ ὄνομα. Ὡ πόσον μεγάλη και ἀκαταμάχητος εἶναι ἡ δύναμις τοῦ παραδείγματος! Παραινέσεις και διδασκαλίαι, ὅσον ἂν καλαὶ και κατασκευαστικαὶ λέγωνται και ἐκφέρωνται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐνεργοῦσι μόνον ἐπὶ τὸν νοῦν· ἀλλὰ τὸ παράδειγμα, τὸ ὑπὸ εὐγενῶν ψυχῶν διδόμενον, κατέχει εὐθὺς ἰσχυρῶς τὴν καρδίαν, και ζωηρῶς ἐν αὐτῇ ἐναποτυπούμενον, πείθει τὸν ἄνθρωπον και πληροφορεῖ και εἰς μίμησιν παροτρύνει. Δὲν ἐξήγε=

ρε πολλάκις τὸ τῆς ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης καὶ φιλοπαιδείας παράδειγμα, ὑπὸ ἐνὸς μόνου δοθὲν, λαὸν ὅλον εἰς ἐνθουσιασμόν καὶ ἔκπληξιν; Δὲν ἠκολούθησαν πολλάκις μυριοὶ ὀπίσω ἐνὸς μόνου διὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ δοθὲν καλὸν παράδειγμα, καὶ δὲν διέπραξαν ἔργα μεγάλα καὶ γενναῖα εἰς δόξαν Θεοῦ, ἐν ᾧ πρότερον ἐν τοῖς μυριοῖς τούτοις οὐδὲ εἰς ὑπῆρχεν, ὅστις ἤθελεν ἔχει θάρσος ἰκανὸν νὰ γείνη αὐτοῖς ὁδηγὸς διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος; Πρὸ πάντων δὲ τὸ τῶν καλῶν ἔργων παράδειγμα ἐκεῖνοι μάλιστα ὀφείλουσι νὰ παρέχωσιν, οἵτινες διὰ τὸν βαθμὸν αὐτῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑποχρεοῦνται νὰ ἴναι λύχνος τῶν ἄλλων φαεινὸς εἰς τὴν χρηστὴν τοῦ βίου αὐτῶν πολιτείαν καὶ διαγωγὴν. "Ὅθεν οἱ γονεῖς, εἴτε καλὸν πράττουσι, πραττέτωσαν τοῦτο πάντοτε ἔμπροσθεν τῶν τέκνων αὐτῶν, οὐχὶ ἵνα ἐλκύσωσι τὸν θυμασμόν αὐτῶν, ἀλλ' ἵνα ἐμπνεύσωσιν εἰς αὐτὰ, ἀπὸ τρυφερᾶς ἡλικίας, ἀγάπην πρὸς τὰ καλὰ καὶ τὴν ἀρετὴν· οἱ καθηγηταὶ καὶ διδασκαλοὶ ἔστωσαν πράττοντες ἔμπροσθεν τῆς νεολαίας, τῆς ὁποίας αὐτοὶ εἶναι οἱ ἡθοποιοὶ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφρῖμα, ἔμφυχον παράδειγμα γινόμενοι εἰς αὐτὴν, καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτῶν διδασκαλίαν σύμφωνον παρέχοντες πρὸς τὰ ἔργα· οἱ τῶν δημοσίων πραγμάτων διαχείρισιν ἐπιτετραμμένοι, οἱ ἄρχοντες καὶ προϊστάμενοι, διδύτωσαν εἰς τὸν λαὸν τὸ καλὸν παράδειγμα τῆς προθύμου ὑπακοῆς εἰς τοὺς νέμους, τοῦ τιμίου, τοῦ εὐσυνειδήτου, τοῦ εἰλικρινοῦς, τοῦ ἀμερολήπτου καὶ, ἀπλῶς δὲ εἰπεῖν, ἐπιμελεῖσθω πᾶς τις ἄλλος καὶ ἀμιλλάσθω νὰ πράττῃ τὰ καλὰ ἔργα φανερώς καὶ ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἀνθρώπων, ἵνα καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ παραδείγματος αὐτοῦ προτρέπωνται εἰς κατόρθωσιν καὶ πράξιν τῆς ἀρετῆς, καὶ οὕτω δοξάζηται ἀληθῶς ὁ μόνος πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰτίας οἰράνιος ἡμῶν Πατήρ.

Τοῦ καλοῦ παραδείγματος ἡ ἰσχὺς καταφαίνεται, ἀδελφοί, καὶ ἐπὶ τῶν αἰοιδίμων τούτων ἀνδρῶν, ὑπὲρ ὧν σήμερον τὸ ἱερόν ἐπιτελεῖται μνημόσυνον. Ναί, τὸ καλὸν παράδειγμα ὑπῆρξε τὸ εὐγενὲς ἐλατήριον, ὅπερ ἐκίνησεν αὐτοὺς εἰς τὸ λαμπρὸν ἔργον τῆς τοῦ ἑλληνικοῦ πανεπιστημίου μεγαλοπρεποῦς ἀνεγέρσεως· διότι

φιλοτίμως πάνυ πάντες οἱ ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας καὶ Λιγύπτου ὁμογενεῖς ζηλώσαντες τὸ ἐνταῦθα κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις κάλλιστον δοθὲν τῆς φιλογενοῦς συνδρομῆς παράδειγμα, εὐθὺς ἀξιέπαινοι τούτου ἀνεδείχθησαν μιμηταί· ὅθεν καὶ γενναίας χρημάτων ποσότητας προσενεγκόντες, καὶ δωρεὰς βαρυτίμως ἀφιερῶσαντες, ἀνήγειραν ἐν ταύτῃ τῇ πρωτεύουσῃ οἶκον τῆς παιδείας καὶ τῆς ἐπιστήμης πολυτελέστατον. Πόσον δὲ τὸ περιφανὲς τοῦτο παντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ φύλου ἔργον σκόπιμον ἄμα καὶ χρήσιμον κατέστη, περιττὸν εἶναι καὶ νὰ ὑποδείξω ἐγὼ εἰς ὑμᾶς, οἵτινες βλέπετε καθ' ἑκάστην τοὺς ἀγλαοὺς τῆς ἑλληνικῆς ταύτης φιλογενείας καρπούς· νέους, ἄριστα ἐκπαιδευομένους τὰς ἐπιστήμας, καὶ ἀποδιδόμενους εἰς τὴν κοινωνίαν πολίτας χρηστοὺς καὶ ζηλωτοὺς· διότι αὕτη ἡ ἐπαγγελία τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου· τοῦτο τὸ φῶς αὐτοῦ, τὸ λάμπον ἔμπροσθεν παντὸς τοῦ κόσμου εἰς δόξαν οὐχὶ ἡμετέραν, ἀλλὰ τοῦ παναγάθου Θεοῦ.

Δεῦτε δὲ νῦν, ἀδελφοί, ὑπὸ ζωηρᾶς εὐγνωμοσύνης κινούμενοι, ὑψώσωμεν χεῖρας ἱκετιδᾶς εἰς τὸν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ δοξαζόμενον ἐπουράνιον ἡμῶν Πατέρα, εἰς τὸν Πατέρα τῶν φώτων, εἰς τὸν Θεὸν τὸν μισθαποδότην καὶ δίκαιον κριτὴν, καὶ διὰ τῆς σεβασμιωτάτου ἡμῖν ἀρχιερέως καὶ παντὸς τοῦ ἐνταῦθα παρισταμένου εὐλαβεστάτου κλήρου εὐξώμεθα πρὸς αὐτὸν, ἐν πάσῃ κατανύξει καρδίας, ἵνα εἰς τοὺς ἰδρυτὰς τούτους καὶ εὐεργέτας τοῦ πανεπιστημίου ἑκατονταπλασίονα ἀνταποδώσῃ τὸν μισθὸν τῶν καλῶν τῆς φιλογενείας αὐτῶν ἔργων. Γένοιτο! Γένοιτο!

